

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo

Licejska knjižnica

Ljubljana

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Simon Gregorčičevi ulici.
— Dopisi se ne vračajo. — Št. pri čerkovnem zavodu v Ljubljani 11.953.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 D, za pol leta 90 D, za četrt leta 45 D, mesečno 15 D; za inozemstvo: 210 D. — Plača in toži se v Ljubljani.

LETO VI.

LJUBLJANA, dne 30. avgusta 1923.

STEV. 101.

Zborovanje Centrale industrijskih korporacij v Beogradu.

Centrala industrijskih korporacij s sedežem v Beogradu je skupna organizacija industrije v naši državi. Ona spaja v sebi organizacije industrijcev v posameznih pokrajinah naše države, ki so prostovoljne družbe, ter v onih pokrajinah, kjer ne obstoje posebni Savezi industrijcev, tudi trgovske in obrtniške komore, tako v Dalmaciji, Bosni, Južni Srbiji, Vojvodini, Bački in Sremu. Za ustanovitev centrale si je stekla največ zasluga Zveza industrijcev v Ljubljani, ki je prva poslala svojega stalnega delegata kot elociranega tajnika v Beograd. Tekom kratke dobe svojega obstanka si je Centrala industrijskih korporacij v Beogradu, ki ima lepe prostore v palači Jugobanke v Kolarčevi ulici, pridobila velik ugled in veljavo po svojem resnem delu in taktnem postopanju. Predsednik naše državne industrijske organizacije je gosp. Bajloni, odlični industrijalec beograjski, podpredsednik sta g. S. Aleksandrov, predsednik Saveza industrijcev v Zagrebu ter g. dr. Fran Windischer v Ljubljani. V tajništvo centrale delujejo gg. Čurčin, dr. C. Gregorič Boškovič. Centrala industrijskih korporacij je na predan kongresu izvozne trgovine pozvala svoje člane na zborovanje v ta namen, da se zedinijo za pravce in smernice, katere je zastopati na kongresu. Pozivu so se odzvali delegati vseh članic iz Skoplja, Bečkerek, Novega Sada, Zagreba, Osijeka, Bosne, Dalmacije in Ljubljane. Razpravljalo se je

podrobno o potrebah in željah naše industrije glede eksporta, posebno tudi sprico napovedanih tarifnih povišanj ter se je doseglo popolno edinstvo glede predlogov, ki jih je treba staviti drugi dan na kongresu izvoznikov. Obširno se je razpravljalo o količinah, katere more industrija v nastopni kampanji eksportirati ter so bile ugotovljene številke. Poročal je jako temeljito in stvarno g. dr. C. Gregorič. Kot zastopnik našega lesnega odseka je prisostvoval tajnik g. dr. Goriup, kot delegat za železno industrijo gen. direktor g. K. Noot. Sprico dejstva, da je program kongresa predvideval za eksport le nekatere stroke industrije, se je na predlog g. dr. Frana Windischerja sklenilo soglasno, da treba upoštevati na kongresu izvoznikov tudi našo celo industrijo, ker so v naši državi sedaj prilike take, da igra industrija mnogih strokov kot stalen eksporter odlično vlogo v eksportu v inozemstvo. To načelo je bilo na kongresu tudi drage volje osvojeno ter je kongres ugotovil celokupne izvozne množine za eksport. Na tej predkonferenci se je obširno razpravljalo o znani naredbi štev. 116 Službenih Novin, ki odloča višje tarife za prevoz premoga, koksa, umetnih gnojil itd. po 1. septembru. G. dr. Windischer je opozoril na določila zakona o kulu, ki težko prizadevajo interese zasebnih nameščencev ter njih delodajalcev. O tem predmetu bo razprava na prihodnjem zboru Centrale sredi septembra.

Kraljevi obisk in zaključek razstave v Mariboru.

Maribor, 28. avgusta 1923.

Še častneje kakor se je otvorila, se je zaključila naša prva večja vzorčna izložba. Otvoril jo je namestnik Najvišjega pokrovitelja, zaključil jo je danes Najvišji pokrovitelj kralj Aleksander osebno. Tako je mariborska industrija in obrt postala deležna najvišjega priznanja. Kraljev obisk sam na sebi je za mariborske produktivne kroge velik zgodovinski dogodek.

Prihod kralja je bila velika manifestacija tudi za celo mesto. Naša industrija in obrt smeta biti posebno ponosni na ta obisk, ker gre isti izključno na njuni račun, to se pravi, vladar sam je Maribor obiskal, da posveti delo naše industrije in obrti.

Bili smo priča, kako je Najvišji pokrovitelj te izložbe pri nekaterih oddelkih ostrmel. On sam se je že napram svojemu spremstvu, zlasti g. Džamonja laskavo izrazil, da kaj takega ni pričakoval v Mariboru. To je višek zadoščenja ne le za trud in žrtve razstavne uprave, nego tudi najvišje zadoščenje za zmožnost naše industrije in obrti. Kralj pa ni dal izraza svojemu občudovanju samo v laskavih besedah, ne, kralj je več razstavjalcev odlikoval tudi z naročili (n. pr. Antloga, pletenje, Jagodič, tapetništvo, Vahtar, knjigovezništvo, Schober, pekarija, »Mirim«, čokolada). Mnogim drugim je posebej izrazil svoje Najvišje pri-

znanje. Pri gradbeni razstavi, za katero je že skoraj manjkalo časa, je g. Džamonja kralja posebej opozoril na trudapolno delovanje društva Mariborska Gradbena Akcija in njenega tajnika novinarja Pirca, katerega delovanje tudi na socialno-humanem polju brezstanovanjcev, so gotovi oficijelni krogi ravno za to priliko skušali pred kraljem utajiti, najbrže ker jim ne ugaja, da je namesto njih on prevzel izvršitev njihovih dolžnosti.

Velikega pomena je kraljev obisk tudi za Ljubljano. Predsednik izložbene uprave, generalni ravnatelj lesne družbe »Drava« g. Križnič je v svojem pozdravnem nagovoru kralju podal svečano izjavo: »Jesmo li se u radu strogo držali toga programa, neka pokaže naša skromna ireča izložba, koja se u doglednim godinama ne će ovdje obnavljati, nego ćemo u buduće pokazati uspehe našeg rada, udruženi sa cijelom Slovenijom, na ljubljanskom velesajmu!«

Torej, naj tudi politiki iz političnih interesov razdele Slovenijo v dvoje oblasti, naša industrija in obrt si suvari preko političnega brezdn

svoj most, ki bo odslej še trdneje združeval celoto dežele na narodno-gospodarskem polju! Ako smejo biti na to trelijo našo razstavo ponosni vsi na njenem izvršetku marljivo sodelujoči člani uprave, smejo biti nanjo in zlasti še na današnji zaključek, še posebej ponosni trije glavni činitelji: predsednik g. Križnič, ki se je z izredno žilavostjo tudi osebno žrtvoval za ta prelepi uspeh, tajnik g. Kenda, ki je brez dvoma duša in organizator treh dosedanjih razstav in g. Džamonja, ki je s svojim predivnim »Vrtom« pravzaprav najbolj dvignil sijaj te razstave in ki je na Najvišjem mestu dosegel kraljevi protektorat in današnji kraljevi obisk. Čast jim!

Za nas ta izložba še davno ni končana. Po njenem zaključku mi šele pričnemo delati z vso resnostjo na to, da na podlagi izkušenj iz te razstave našo industrijo in obrt ter z obema vred tudi našo trgovino izpopolnimo še na višji razvoj, tako, da bo naš kralj nekoč še bolj ponosen, da je svoj protektorat poklonil njim, ki so se izkazali za vredne na tem Najvišjem odlikovanju. Živel Maribor!

Razredba valut.

Izvemši aristokrate na mednarodnem deviznem trgu — dolar, funt itd. — opazujemo pri valutah v zadnjih letih srečo in nesrečo, veter usode in naklonjenost mednarodnih spekulativov jih meče sem in tja. Najbolj tragična je pač usoda nemške marke; padla je na dno valutnega brezdnja in je dobila tam brata, ime mu je sovjetski rubelj. Pa je vendar med njima bistvena razlika: ruska industrija počiva in rusko poljedelstvo je prepadlo, nemška industrija pa dela s polno paro in z vso uporabljivo tehniko, nemško poljedelstvo se lepo razvija. Če gledamo položaj samo s teoretičnega vidika, se nam vidi uganka nerazrešljiva. Če pa gledamo dobičke nemške težke industrije, dobičke nemških velebank, napačno politiko nemške državne banke, zasedbo Poruhra itd., potem je slika takoj druga. Nikakor ne smemo pri tem razvoju prezreti inflacijskih dobičkarjev.

Pred letom dni smo mislili, da je avstrijska krona izgubljena. Z brzo naglico se je kotalila po poševni ploskvi navzdol in je bila rublju tik za petami. Pa je prišel nenadni preobrat posojila pri zvezi narodov. Od

tedaj naprej je stabilna in sicer tako stabilna, da ob njej lahko merimo kolebanje tujih valut. Majhna je sicer njena absolutna vrednost, a stalna je. Saj lahko pišemo 1000 kron, mislimo pa ena krona. Za seboj je pustila rubelj, nemško in poljsko marko. V družbi valut je nekaka demokracija; cenijo tisto, ki je stabilna, čeprav je njena absolutna vrednost slaba. Že je zrasel nekaterim avstrijskim finančnim politikom in bančnim ravnateljem greben in hočejo krono celo dvigniti. Pred letom bi bili takega grešnika obesili. Deflacijska kriza v Avstriji ni bila tako pogubna kakor v Čehoslovaški, nezaposlenost je polagoma pojemala.

Nazadovanje poljske marke je bilo v začetku bolj počasno in je postalo prav hitro šele sprico razvoja političnih dogodkov. Inozemstvo nima posebnega zaupanja v poljsko vlado in poljska marka je danes daleč za avstrijsko krono. Ogrska krona je še nekoliko stalna. Ogrji bodo pač morali prenehati z žvenketanjem orožja.

O švicarskem franku smo govorili v posebnem članku in opozorili, da je izgubil svojo vodilno vlogo in so mu druge valute zrasle čez glavo;

Dr. R. Marn:

Po našem morju.

(Konec.)

Prav dosti je tudi rožmarina, ki se iz njega izdeluje rožmarinovo olje, dalje žajbla in lavorja. Precej se bavijo ljudje tudi z nabiranjem jedilnih školjk, bolj malo pa z nabiranjem koral.

Pozabiti ne smemo ladjedelnic, ki so nekaj florirale, a zdaj po večini gradijo le čolne in izvršujejo popravila. Najbolj še cvete ladjedelstvo v Korčuli, kjer smo si natančno ogledali ladjedelnice ali škverove, ki jih je 18.

Kot posebno bogastvo Dalmacije je omeniti rude, ki se jih pa v nezadostni meri eksploatira. Predvsem je dalmatinski boksit, o katerem pravijo, da je najboljša kvalitete na svetu, ker vsebuje najmanj kremenčeve kisline. Ležišča so razširjena na mnogih krajih Dalmacije in so

ogromna. Zadnja leta se je ustanovilo veliko družb za eksploatairanje boksita, le žal, da imamo samo v Ljubljani (Moste) kemično tovarno za predelavo boksita v kalcinat in hidrat, iz katerih se dela aluminij; aluminijeve tovarne pa sploh nimamo v državi. Kljub temu imajo rudokopi boksita lepo bodočnost.

Mnogo bolj se izkorišča v Dalmaciji izdelovanje cementa iz cementnega laporja, ki ga je tam obilo. Tudi marmorja in stavbnega kamena je obilo, toda oboja industrija nazaduje, ker je prišel umetni kamen na površje.

Morska sol se prideluje v solarnah na Rabu, Pagu in polotoku Pelješcu v Stoni. Solarne pa so precej zanemarjene in naša država, ki je lastnica solarn na Pagu in v Stoni ne posveča dovolj pozornosti pridelovanju morske soli, ki bi s solarno v Kreki lahko pokrivala potrebščine v državi, dočim moramo sedaj sol uvažati.

Da ne zaidem predaleč, se ne spuščam v opis drugih industrij, v kolikor jih nisem še omenil. Povdarjam le, da so v Dalmaciji bogata tla za ustanavljanje novih industrij, zlasti še, ker je dosti vodne moči na razpolago. Uverjen sem tudi, da se mora gospodarski položaj Dalmacije zboljšati, čim pride naša vlada do spoznanja, da je na našem morju najti ono točko, ki nam pomaga odpreti dohod do pravega narodnega gospodarstva in blagostanja. Čim se bodo železnice usmerile proti morju, se bo začela razvijati tudi industrija in trgovina v Dalmaciji in pridobil se bo zaslužek vsem onim neštevilnim siromakom, ki brez dela gladujejo tam.

Namen tega opisa je bil, da zbudim v prvi vrsti zanimanje naših gospodarskih krogov za Dalmacijo, v drugi vrsti pa sploh zanimanje za naše morje. Srbi nimajo dosti razumevanja, lahko bi ga pa imeli Slovenci, ki smo izgubili naše Pri-

morje, in se moramo zato zanimali za naš Jadran od Sušaka doli. Ali je večji užitek, kakor potovanje po tem morju, ogledovanje umetnih, južne narave in njenega bogastva? Ako naši severni bratje vedo, kolike vrednosti je obisk morja, da je posejajo v tako obilnem številu, zakaj bi naši ljudje ne hodili raje v morsk kopališča ali na zabavna potovanja mesto po umazani železnici v primorske kraje na udobnih parnikih.

Pri tem ne smem opustiti, da iznova ne opozarjam na društvo Jadranska Straža, ki budi zanimanje za morje in s te mza splošni gospodarski napredek cele naše države. Torej ne samo z idealnega, ampak iz realnega gospodarskega stališča pristopajmo k Jadranski Straži in naročajmo njeno glasilo »Jadranska Straža«, ki se mi zdi najlepša revija naše države.

Morje, morje! Tu leži naša, ne samo gospodarska, ampak tudi politična bodočnost!

relativno skoraj vse. Češka krona je po decemberski krizi zopet trdna, svetlovna vloga angleškega funta je zavarovana, dinar, lev in lej se krčevito borijo za boljše mesto, o grški drahmi smo govorili v posebnem

članku, lira je dosti stabilizirana, francoski frank tudi. V vlogo holandskega goldinarja se ne moremo vživeti, dolar pa plava v nedoglednih višinah.

Izvozni kongres v Beogradu.

Beograjska trgovačka komora je pozvala za dan 26. in 27. avgusta t. l. komore in izvoznike korporacije iz cele države na kongres v Beograd, katerega namen je bil dognati, kolike množine more staviti naše gospodarstvo v kampanji enega leta počenši s 1. septembrom t. l. na razpolago za eksport v inozemstvo. Kongres se je vršil ob obilni udeležbi iz cele države in je sodelovala v odlični meri na kongresu Centrala industrijskih korporacij v Beogradu, katerega predstavlja našo državno industrijsko organizacijo. V petek se je vršilo celi dan zborovanje pri Centrali industrijskih korporacij v ta namen, da se je zbralo material in ugotovilo smernice, katere je zastopali na kongresu samem. Na kongresu so po pozdravnih besedah predsednika in podpredsednika beograjske trgovske zbornice imeli obširne referate delegati ministra financ, poljoprivrede, šum in rud, saobračaja, nadalje Brodarskega sindikata in Narodne banke. Minister trgovine g. Kojić se je osebno udeležil kongresa ter v daljšem govoru izpregovoril o stališču, ki ga hoče v svojem resortu zastopati. Med drugim se je izjavil o tujem kapitalu in dejal, da nam je potreben, ali da moramo ohraniti svojo roko nad njim ter da mora služiti našim interesom. Strokovni listi bodo objavili obširno poročilo o podanih referatih predstavnikov više naštetih ministrstev in drugih kompetenc. Izšla bo tudi posebna knjiga. Kongres je potem izbral pet sekcij, ki so celo nedeljo in ponedeljek v jutro zborovale ter se pred vsem trudile za to, da ugotove eksportne množine naših agrarnih in industrijskih izdelkov. Zastopniki Slovenije so v sekciji za šumarstvo in rude ob splošnem pritrdjevanju prodri s predlogom, da se statistika eksportnih kontingentov ne omeji samo na izvoz hrane, živine in mesa, sliv in sadja, vina in jajc, marveč da poda kongresu točne podatke o tem, kaj zmore za eksport naša industrija. To zagledal, da prodre načelo, da pri eksportu ni samo vpoštevati eksportne trgovine, kakor se je to godilo svoj čas v Srbiji, marveč tudi naše industrije, katereja je za gotove stroke naravnost odločilna za eksport. V ponedeljek dopoldne so

posamezne sekcije podale svoje referate in so bili ugotovljeni eksportni kontingenti agrarne in industrijske produkcije za prihodnjo kampanjo ter se je določilo, da bo znašal skupni iznos eksportnih množin okroglo 8 in pol milijarde dinarjev. Posebna pozornost se je posvečala vprašanju vina, za katero je v eksportu jako težki položaj. Ako se odračuni vrednost vinskih eksportnih količin zaradi negotovosti prodajne možnosti, bi po vestni kalkulaciji ostalo za eksport 7.7 milijard dinarjev. Vpoštevajoč uvoz v prihodnji letni kampanji s 4.7 milijard dinarjev, bi ostalo v eksportu presežka od okroglo 3 milijard. Pripomniti je, da je po poročilu industrijskih referentov kalkulirati vrednost industrijskega eksporta v prihodnji kampanji okroglo z 1 in pol milijarde dinarjev. Posamezne sekcije so podale predloge v podrobnem glede tega, kaj je v prilog našega eksporta storiti v finančnem in prometnem pogledu. Obširno se je razpravljalo o prometnem vprašanju, o nameravanem povišanju tarif ter zlasti povdarjalo kvarnost linearnega povišanja tarif ter uvajanja novih določil glede tarif, ne da se preje da priliko za izjavo tarifnemu odboru, ki že tri leta ni bil sklican. Kongres je pod spretnim in taktnim vodstvom beograjske komore potekel v vsakem oziru harmonično ter pomenja po vspehu svojega dela in po ugotovitvah eksportnih števil prevažno manifestacijo naše produktivne in eksportne zmožnosti. Vršilo se je daljše razpravljanje o tem, kje prirediti prihodnji kongres, ki naj ostane kot stalna institucija pri nas. Sklenilo se je, prirediti prihodnji kongres v Zagrebu. Predstavnik slovenske delegacije je ob koncu v daljšem govoru izrekel beograjski komori toplo zahvalo za srečno idejo in za uspešno uresničenje ideje. Povdarjal je važnost industrije v Sloveniji ter izrekel prepričanje, da se bodo odlej redno zbirali privredniki na državnih kongresih. Ob velikem navdušenju zbora je ugotovil, da si industrialci, trgovci in obrtniki žele čvrste in močne države, katereja je predpogoj za dobro uspevanje njihovega dela. Za kongres je bilo veliko zanimanje v Beogradu ter so listi obširno poročali.

Maribor — Ljubljana.

Maribor, 28. avgusta.

Ko je pri vprašanju razdelitve Slovenije v mariborsko in ljubljansko oblast nesrečna strankarska politika pričela zastrupljati tudi naše skupno slovensko narodno gospodarstvo, se je opazalo, kako stremi zagrebški kapital za tem, da dobro izkoristi konjunkturo, ki mu je nudila nesoglasje med bivšo štajersko in Kranjsko. Pojavili so se znaki pričelke gravitacije zlasti Maribora proti Zagrebu.

Teh sanj pa je bilo skoro že konec, ko se je Maribor pripravil na letošnjo vzorčno izložbo. Dočim so pokrajinski hrvaški listi z malo izjemo še celo sami delali propagando za Maribor, so skoro vsi zagrebški listi Maribor ignorirali. Mali Maribor je to preziranje velikega Zagreba kvitiral s tem, da je velikodušno na najbolj vidnem mestu svoje razstave razobesil veliko reklamo za prihodnji velesejem v Zagrebu. Sloves mariborske razstave je velike Zagrebčane pokazal z znanim ostudnim napadom na mariborsko razstavo in sploh na slovensko industrijo in obrt, še pravočasno v pravi luči. Nenavadna udeležba odličnih industrijev in trgovcev, ki so iz cele Kranjske, zlasti pa iz Ljubljane, takoj po tem napadu prihiteli v Maribor,

je naše slovenske produktivne kroge uverila, da je zagrebški udarec na Maribor občutila tudi Ljubljana. Odlični ljubljanci, ki imajo priliko ocenjevati tudi večje razstave, so bili pri pregledu naše razstave naravnost ponosni na nas. Bili smo priče, kako sta se dva, vsled nesrečne politike razdvojena najbližja brata, zopet našla v prisrčnem objemu.

Nismo sentimentalni. Gola dejstva so takoj pokazala, da je Zagreb s svojim napadom na Maribor povzročil, kar očitno ni hotel. Ne le, da je vzbudil še večje zanimanje za ljubljanski velesejem, ampak probudil je tudi one produktivne kroge, ki so že preveč stali pod političnim vplivom vsled vprašanja delitve Slovenije. Probudili so se k zavesti, da to vprašanje produktivnih krogov ne more in ne sme razdeliti, marveč le še bolj združiti v nedeljivo narodno-gospodarsko Slovenijo.

Naj veliki Zagreb še večkrat izstrelil take smrdljive bombe. Mi smo prepričani, da bo sebi v škodo, ravno v narodno-gospodarskem polju, na katerim imajo trgovina, industrija in obrt najodličnejše mesto, še še tesneje združil interese Maribora in Ljubljane.

M. Savić:

Naša industrija in obrt.

(Nadaljevanje.)

Mogoče je, da se bo našel način, da se bo dala smola iz brinja razbarviti ter se bo dala mesto šelaka uporabiti. Za sedaj se uporablja samo za izdelavo pečatnega voska namesto šelaka, dala pa bi se uporabiti tudi za šelakove zaprte barve za lake za črnenje čevljev itd.

Smolo iz brinja izdeluje za sedaj tovarna Arko v Zagrebu, izdelovali pa bi jo lahko vsi producenti brinjevca (klekovačel). Kitajsko lesno olje se pridobiva iz semena kitajskega mlečnega lesa, ki raste po informaciji g. Aleksandra Aleksića, mornarskega stotnika, ki jo je dobil od naših mornarskih kapitanov na morski obali na Kitajskem v podnebnju in na zemljišču, ki odgovarja podnebnju in terenu ob obali po Dalmaciji. Po mnenju teh kapeitanov, bi se dalo to drevo tudi pri nas vpeljati in na ta način na skalnati obali Dalmacije pridobiti plodonosne kulture tega lesa. Radi ogromne važnosti, katere bi imele to za Dalmacijo v slučaju dobrega uspeha, bi bilo treba pričeti poskuse z njim in sicer na večjih krajih vzdolž dalmatinske obale.

Kitajsko lesno olje se uporablja tudi pri izdelavi lanenega firneža in lakov ter zavzema od dneva do dneva vedno večjo važnost v tej industriji. Za našo celo državo bi bil velik pridobitek, ako bi se ga moglo pri nas izdelovati. Ker produkcija gotovih lakov in firnežev ni težka, bi ga lahko i obrtniki i industriji izdelovali za svojo potrebo, ako bi imeli naučne knjige v našem jeziku. Zato bi bilo treba za to industrijo napisati in ponatisniti kako naučno knjigo. To bi prišlo prav tudi vsemu osebju, ki je zaposleno v tej stroki.

18. Nabiranje in gojenje dišavnih zelišč in produkcija dišavnega olja pri nas.

Nabiranje in gojenje dišavnih zelišč je v Franciji ena važna stroka dela, ki je v zvezi s produkcijo cvetja na eni strani v Nici in njeni okolici, kakor tudi z industrijo dišavnih esenc in dišečih olj ter parfumov na drugi strani. To je vrsta podjetja, kateri daje Francija poseben pomen, ker ima od nje letno na desetine milijonov frankov dohodkov.

Vsem je znano, kakšno važnost polagajo Bolgari na produkcijo olja iz vrtnic. Kot najglavnejši naš kraj, kjer se nahajajo znatne količine divje rastočih dišavnih zelišč pride Dalmacija v poštev. Najbolj razširjena dišavna zelišča so rožmarin, žajbelj (kadulja), lavorika, mirta (myrtus italica), brinje, gluho brinje (smric), divji pelin, špinača, vres (vrijesa), smilje itd.

Divji rožmarin raste v grmičevju na otokih okrog Zadra in Sibenika na otokih Solta, Brač, Vis, Mljet, Šipan in Lokrum. Na kopnem se nahaja okrog Splita, Dubrovnika in na Pelješcu. Rožmarinove veje se porazeže vsake tri do štiri leta v mesecu juniju in juliju ter se nato zložijo skupaj na kupe, kjer se sušijo po dva do tri tedne. Nato se listje omlati ter se ga boisi izvaža ali pa predela v olje potom destilacije. Listja pridobimo letno na Hvaru 110 b vagonov, z-e, 67890 — do 120 vagonov, 40 do 50 vagonov na otoku Visu, 4 do 6 vagonov na Solti, a nekoliko tudi na Pelješcu in v Boki.

Destilacija se vrši na Hvaru in Visu, v zadnjem času pa tudi v Janjini in v Popovi luki na otoku Pelješcu. Rožmarinovo olje se izdeluje na primitiven način v navadnih kotlih za žganje, razen na otoku Hvaru, kjer se nahajata dve rožmarinski zadrugi v Broslu in v Grablju, kjer ga izdelujejo s parnimi kotli, ki so jih dobili od vlade. Od 100 kg rožmarinovega listja se dobi 1.5 do 1.8 kg olja. Olja pridela letno okrog 7.000 do 22.000 kg. Mali destilaterji prodajajo to krajevnim trgovcem, te pa zo-

pet trgovcem v Trstu, zadruga pa prodajajo direktno na Češko in v Nemčijo. Kvaliteta olja je slabjša, kot kvaliteta španskega in francoskega, ker uporabljajo oni samo mlade vršičke, navadno cvetne veje in jih destilirajo ter pridelayo vsled tega finiješe olje.

(Dalje sledi.)

Hektografični ogljen (carbon) papir THE REX CO., LJUBLJANA.

Trgovina.

Angleško-jugoslovenska družba za trgovino in industrijo. V Londonu se je te dni registrirala tvrdka pod imenom »Armstrong Vitvors Jugoslavija Ltd.«, ki ima v glavnem nalogu, da poglobi trgovinske slike med našo državo in Anglijo. Armstrong je ena največjih svetlovnih tvrdk s finančno in moralno bazo prvorazredne sile. Glavni zaslopnik nove Armstrongove družbe g. Poland Brajs je že v Beogradu in uraduje v zgradbi jugoslovenske banke.

Likvidacija češkoslovaškega žitnega zavoda. Konzulat češkoslovaške republike v Ljubljani opozarja na naredbo vlade ČSR z dne 14. junija 1923, katere objavlja, da se Državni žitni zavod ČSR in vse njegove podružnice nahajajo v likvidaciji. Kdor bi nameraval uveljaviti svoje zakonite pravice proti navedenemu zavodu, temu so vsi bližnji podatki tega zakona na konzulatu ČSR v Ljubljani na vpogled.

Obrt.

Vrtnarska razstava se bo vršila tudi letos in sicer v dneh od 31. avgusta do 4. septembra v jahalnici na Bleiweisovi cesti. Ze lanskeletna razstava je s svojimi redkimi eksotičnimi in tuzemskimi cveticami, rastlinami in drugimi pridelki domačega vrtnarstva pokazala, da je ta važna obrt, ki je ozko zvezana z umetniškim udejstvovanjem, dosegla v Jugoslaviji že zelo visoko stopnjo, ki se izpopolnjuje vzdržno tako, da se pričakuje na razstavi izredno lepa presečenja. Olvoritev razstave bo v petek 31. t. m. ob 10. uri dopoldne. Prijavljeni so mnogobrojni obiskovalci iz cele države, ki bodo naše meslo zopet oživilo.

Denarstvo.

Vrednostni papirji madžarskih državljanov. Oddelek za sekvestre v ministrstvu pravde je odločil, da se smatrajo pod sekvestrom vsi vrednostni papirji, ki so last madžarskih državljanov, živečih sedaj v Madžarski in da finančne uprave ne morejo lastnikom izdali vrednostnih papirjev brez dovoljenja ministrstva pravde.

Padec belgijskega franka. Padcu belgijskega franka napram angleškemu funtu in dolarju je sledilo mnogo naročil za glavne tekstilne centrale Belgije. Vsi zavodi delajo danes s polno paro. Sedanji tečaj pa povzroča težavnejše stališče onim industrijam, ki potrebujejo sirovine iz inozemstva, od katerih so zbog tega morale mnoge odpovedati naročila.

Dunajska Union banka poviša kapital. Union banka na Dunaju je povišala svoj delniški kapital od 8 na 12 milijard in daje 2 stari delnici za eno novo po 5000 od slo.

Nova mednarodna železniška tarifa. Te dni je stopila v veljavo nova tarifa za direktne transporte oseb in prtljage med Anglijo, Francijo, Belgijo, Švico in Italijo z ene strani in Jugoslavijo, Rumunijo, Bolgarijo, Grčijo in Turčijo z druge strani. Na podlagi te tarife se izdajo na poti čez Postojno vozni listki prvega drugega in tretjega razreda z veljavnostjo 15 dni za listke navadne vožnje in 90 dni za listke za vožnje z vrtnitvijo. Listki so veljavni za vse vlake in dovoljujejo neomejeno število prekinitev. Tarifne cene so se določile v valuti krajev prevoza.

Podvojenje obloka bankovcev v Nemčiji. Iz izkaza nemške državne banke je razvidno, da se je oblok bankovcev v Nemčiji v drugem tednu avgusta skoro podvojil. Dne 15. avgusta je bilo v obloku 116.4 bilijona mark. — Vrednost nemške marke na zunanjih tržiščih je včeraj zopet padla.

Takse in pristojbine.

Pobornice o vodovodnih pristojbinah, ki jih pobirajo občine od občanov, po pojasnili generalne direktije posrednih davkov, niso zavezane nobeni taksi, ker imajo občine dolžnost, skrbeti za zdravje svojih občanov in ker je ta dolžnost v zakonu predpisana.

Takse oproščena uradna potrdila in izpričevala. Finančna delegacija v Ljubljani objavlja v Uradnem listu št. 77, ex 1923, da je ugotovila primere, da so se takse oproščena uradna potrdila in izpričevala uporabljala tudi za druge namene nego so bila izdana. Ker je uporaba takse oproščenih uradnih potrdil in izpričeval dopustna le za namene, ki so v potrdilu ali izpričevalu izrecno navedeni, se vsaka druga uporaba kaznuje po predpisih čl. 12. (točke 12. in 13.) pravihnik o taksah in pristojbinah.

Umesten ukrep. Na zahtevo generalne direktije neposrednih davkov je generalna direktija carin svoječasno odredila, da mora vsak uvoznik in izvoznik predložiti carinarnici poleg carinske deklaracije statistično prijavo namesto v enem, v dveh izvodih. Carinarnice so drugi izvod statistične prijave pošiljale koncem vsakega meseca pristojnim davčnim oblastvom, da so jih uporabile za davčne namene. Gospod finančni minister je zaznal, da ta odredba ne vsreza zaželenemu namenu in da kvarno vpliva na točno prijavo blagovne vrednosti in s tem tudi na točnost naše trgovske bilance. Vsled tega je z dne 31. julija 1923, št. C 44520 ukinil omenjeno odredbo in določil, da se statistične prijave, ki se prilagajo carinskim deklaracijam, kakor tudi prijave blagovne vrednosti v deklaracijah samih ne smejo nikakor uporabljati in ukoriščati za državne namene. Hkrati je naročil carinskim organom, da morajo paziti na to, ali so deklarantni blagovno vrednost točno prijavili; če zapazijo, da so jo prijavili neločno in le približno, se določeni deklarantni kaznujejo po carinskih predpisih, da se na ta način zavaruje točnost statistike o zunanji trgovini.

Promet.

Prometne ukinitve. Obrtno ravnateljstvo juž. žel. v Ljubljani objavlja: 1. Prometno omejitev razglašeno z brzojavko št. 131, z dne 1. avgusta, razveljavimo in velja sledeče: Sprejemanje vsakovrstnih pošiljk na naslov »Lagerhäuser der ungarischen Eskompte und Wechselbank za poslajo Budapest danapert leher palyanvor in Budapest Ferenczvaros ter na naslov Lagerhäuser« za poslajo Budapest nyugoti p. n. je do nadaljnjega ukinjeno. Medpolne pošiljke zadržite in stavite pošiljateljcem na razpolaganje. 2. Sprejemanje vsakovrstnih pošiljk za poslajo Budapest fővarosi közraktarak je do nadaljnjega ukinjeno. Medpolne pošiljke zadržite in stavite pošiljateljcem na razpolaganje. 3. Sprejemanje pošiljk pšenice na naslov »Mlin budimpeštanskih mlinara in pekara« za poslajo Budapest leher palyandvor je do nadaljnjega ukinjeno. Medpolne pošiljke zadržite in stavite pošiljateljcem na razpolaganje.

Avtomobilski promet preko meje. Ministrstvo financ je sklenilo, da ukine sedanjo prepoved avtomobilskega prometa preko naše kraljevine v inozemstvo. V bodoče bo avtomobilski promet dovoljen le po izpolnitvi carinskih predpisov in po plačilu taks. Tega dovoljenja se bodo mogli posluževati državljani one države, ki so z našo kraljevino vred leta 1909. podpisale avtomobilsko konvencijo v Parizu.

Iz naših organizacij.

Občni zbor gremija trgovcev Slovenjgradec in Prevalje. Dne 9. avgusta t. l. se je v Dravogradu vršil redni občni zbor gremija trgovcev Slovenjgradec-Prevalje. Zborovanje je bilo sklicano za 11. uro. Ker ni bilo za sklepčnost zadostno število članov, se je v smislu čl. 17. gremijalnih pravil vršil občni zbor eno uro pozneje na istem mestu po objavljenem dnevnem redu. Načelnik g. Khun je konstatiral sklepčnost, odprl zborovanje s pozdravom navzočih, predstavil zboru delegata zveze trgovskih gremijev tainika g. Ivana Mohoriča ter nato prešel na dnevni red.

Med navzočimi so bili najštevilnejše zastopani trgovci z mešanim blagom. Zapisnik zadnjega občnega zbora se je soglasno sprejel in odobril. Poročilo načelnika o delovanju gremija se je z odobravanjem vzelo na znanje. Istotako je bil odobren letni račun in proračun ter na podlagi poročila računskih preglednikov soglasno sprejet. Nalo je tainik gospod Mohorič podal obširen in izčrpen referat o organizaciji trgovskega stanu, o stališču naše vlade napram trgovstvu, o valutnem vprašanju, o težkem davčnem bremenu ter o vseh drugih za trgovstvo aktualnih vprašanj. Njegovim izvajanjem so sledili navzoči z vidnim zanimanjem. — Opozoriti je pa na tem mestu, da se člani gremija skoro ne zavedajo najprimilivnejših dolžnosti, ker se niso odzvali pozivu na občni zbor v število, kakor je bilo pričakovali. Pričakuje se, da bo pri bodočem zborovanju leta 1924, ki se bo vršil v Slovenjgradcu, večja udeležba.

Izvoz in uvoz.

Uvoz svilenih in polsvilenih tkanin. V našo državo se je uvozilo od 1. avgusta 1922 do konca julija 1923 5.680.420 m svilene in polsvilene tkanine v vrednosti 1.116.000.000 Din. plačanih večinoma v zdravi valuti. Interesantno je opomniti, da toliko iznasa komaj naš dosednji izvoz žitaric, ki so glavni izvozni predmeti naše države.

Dobava, prodaja.

Dobava materiala za povezovanje tobaka. Pri upravi državnih monopolov v Beogradu se bo vršila dne 13. septembra t. l. ofertalna licitacija glede dobave špaga, svinčenih plomb in platna »Amerikan«.

Dobava kalija ferocijanatuma. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila dne 14. septembra t. l. ofertalna licitacija glede dobave 1000 kg kalija ferocijanatuma.

Pogoji in natančnejši podatki o gornjih dobavah in prodajah so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantom na vpogled.

Razno.

Temelji Mussolinijevega pisma za rešitev reškega vprašanja. Italijanski minimalni predlogi za rešitev reškega vprašanja, kakor so navedeni v Mussolinijevem memorandumu, obsegajo štiri glavne točke: 1. reško vladno prevzame pariteta komisija; 2. pariteta komisija izroči politično in administrativno upravo Reke italijanski vladi; 3. pariteta komisija upravlja železnico po skupnem konzorciju; 4. luki Baroš in Delta pridete pod jugoslovensko suvereniteto, ostanele pa 99 let nerazrešljivi del korpusa mesta Reke. »Massaggero« pripominja, da je pričakovati, da jugoslovenska vlada ne bo prevzela nase težke odgovornosti prekinjenja pogajanj z Italijo. Italijanska vlada je prepričana, da bo jugoslovenska vlada sprejela vse te pogoje. Po zadnjih poročilih beogradskih dnevnikov, se zadnje dni vršijo v Beogradu dolge konference glede rešitve reškega vprašanja. Dasi izidejo o teh konferencah zelo kratki komunikacije, se vendar da sklepati, da vstraja naša vlada na stališču rapalske pogodbe, s katero je zajamčena samostojnost Reke in na podlagi katere morate Baroš in Delta biti izročene naši državi. O tem se sedaj vodijo pogajanja direktno med Rimom in Beogradom, vendar pa se sedaj ne more nič ločnega vedeti, ali bo došlo do sporazuma med obema vladama.

Naša delegacija na seji Zveze narodov. Minister zunanjih del dr. Ninčič odpušče v petek, dne 31. t. m. v Zenevo, kjer se bo skupno z narodnim poslancom dr. Vaso Jovanovićem udeleževal

zasedanja društva narodov. V Zenevo pridela tudi bivši minister pravde dr. Laza Marković, ki se sedaj nahaja v Parizu in Miljulin Jovanović, naš poslanik v Bernu. Za šefa naše delegacije v Zenevi je imenovan dr. Ninčič. Doktor Ninčič ostane v Zenevi do 16. septembra, nakar se vrne za nekaj časa v Beograd. Med tem časom ga bo v Zenevi zastopal dr. Laza Marković. Na sejah Zveze narodov se bo predvsem razpravljalo o zaščiti narodnih manjšin.

Reorganizacija ministrstva trgovine. V ministrstvu trgovine in industrije se izdeluje nov zakonski načrt o organizaciji ministrstva. Načrt bo predložen skupščini takoj po sprejetju zakona o centralni upravi. Nov zakon ima namen, da dá administraciji v ministrstvu potrebno elastičnost in da ubrzi administrativno poslovanje ministrstva. Z zakonom bo tudi definitivno določena kompetenca ministrstva trgovine in industrije.

Ugodna svelovna želez. Mednarodni biro za poljedelstvo je izdal pregledno statistiko o letošnji želvi. Produkcija žita v Evropi se je napram letu 1922 znatno izboljšala in sicer za 40 milijonov meyerskih stolov ali za 17%. Produkcija se bo še bolj zvišala, ko prispe v Rim podatki o želvi iz Nemčije, Čehoslovaške in Jugoslavije, kjer je želez zelo povoljna.

Obisk iz Srbije na velesejem. Upravi ljubljanskega velesejma je prijetna dolžnost naznaniti, da je obisk kupcev iz Srbije pripravljen v tako visokem številu, kot še nikako leto poprej. Odlični srbski listi se zavedajo važnosti ljubljanskega velesejma v svrhu medsebojnega zbližanja gospodarskih krogov iz cele naše države, kar je v največjo korist narodnemu gospodarstvu naše mlade kraljevine in opozorujejo z mnogobrojnimi noticami tamošnje pridelne kroge na ljubljansko prireditve. En sam list v Beogradu rovari proti velesejmu ali iz neinformiranosti ali šovinizma, vendar pa to nima pomena za resno srbsko javnost. Pride čas, pride tudi drugo prepričanje.

Kar češko, to dobro. Ta izrek je res upravičen za blago češkega izvora, najsi bo to manufaktura, stroji, porcelan itd. Napačno je samo to, ker mi jugoslovani češko blago dobivamo šele iz druge ali tretje roke. Zato je dolžnost vseh naših trgovcev, da v čim večjem številu poselijo VI. Praški vzorčni velesejem, kjer jim bo omogočen direkten nakup. Poselniki dobijo 33% znižano vožnjo za vse vlake in polovično pristojbino za vizum. Brezplačna pojasnila daje Češko-slovaški konzulat, Ljubljana, Breg 8 in Aloma Company, d. z. o. z. v Ljubljani, Kongresni trg 3.

Književnost.

Nova knjiga. »Klub jugoslovenskih pomoraca« v Zagrebu bo izdal knjigo »Ilustrovani pregled privrednih in kulturnih inštitucij kraljevine SHS«, ki ima namen, da seznani domače in inozemske kroge z našimi gospodarskimi in kulturnimi institucijami. Knjiga, ki bo bogato opremljena s slikami, bo izšla tudi v francoskem jeziku. Čisti dobiček, ki ga bo imel klub pri izdaji omenjene knjige, je namenjen v korist naše trgovinske mornarice, zato je delo poblaščenec kluba, v kolikor se liče imenovane knjige, vsesranksko podpirati.

Tržna poročila.

Zagrebski žitni trg. Zagreb, 28. avg. Cene v dinarjih za 100 kg, poslavno vojvodinska postaja, notirajo: Pšenica nova 77—78 kg, srbska 325—330; nova 78—80 kg, bačka 340—350. Koruza žolta 270—280. Ječmen za pivovarne

275—285, za krmo 240—260. Oves 260 do 265. Moka »0« 575—585, »2« 550 do 560. »4« 525—550, »6« 450—480; za krmo 200. Olrobi drobni 145—155, debeli 200—210. Pisani fižol 450—500, beli 450—500. — Tendencia mirna.

Zagrebska blagovna borza 28. avg. Na produktni blagovni borzi notirajo: Pšenica, parileta Kranj, povpraševanje 375, ponudba 385, slavonski oves, rešclani, franko Županja, ponudba 262½, koruza 12—15% defektna, franko vag. Mitrovica, 265, ponudba 270 1 vag. 270; industrijsko povpraševanje 180, ponudba 200, moka bačka na polu, parileta Zagreb, baza »0« povpraševanje 560, ponudba 570. Olrobi pšenični, mešane vreče, franko vagon Varaždin 150; banalski, parileta Zemun, ponudba 145. Tendencia mlačna.

Ivan Jelačin Ljubljana

Veletrgovina
kolonijalne in
špecerijske robe
Zaloga sveže
pražene kave
mletih dišav in
rudninske vode

Točna in solidna posrežba!
Zahtevajte cenik!

Vafelne in Karlovarske oblate,
najfinije čajno pecivo,
čisti štajerski malinov sok
priporoča

Ivan Pelikan
I. MARIBORSKA SLAŠČIČARNA
Maribor,
Gosposka ulica 25.

Priporočamo:

JOSIP PETELINC

Ljubljana, Sv. Petra nasip 7

Najboljši šivalni stroji v vseh opremah Gritzner, Kaiser, Adler za rodbinsko in obrtno rabo, istotam igle, olje ter vse posamezne dele za vse sisteme.
Na veliko in malo!

Paviljon L 470 b.

Naročajte,
razširjajte
„Trgovski
list“!
Inserirajte
v njem!

TEODOR KORN

Ljubljana, Poljanska cesta št. 8

se priporoča cenj. občinstvu za izvrševanje vsakovrstnih kleparskih in vodovodnih inštalacijskih del ter za pokrivanje streh. Vsa stavbinska in kleparska dela v priznani solidni izvršitvi. — Proračuni brezplačno in poštneje prosto. — Popravila točno in po najnižji ceni. Pločevinasta ambalaža, kakor kanle za firme, olje, bencin, doze za barve, ... kandile in konzerve. ...

Vabilo delničarjem Strojnih tovarn in livarn d. d. Ljubljana k subskripciji IV. emisije družbenih delnic.

Izvršujoč sklep občnega zbora delničarjev z dne 24. julija 1923, provaja upravni svet Strojnih tovarn in livarn d. d. Ljubljana povišanje delniške glavnice

**od Din 3,750.000— na Din 5,000.000—
z izdajo 12.5000 novih delnic à nom. Din 100—,**

ki se prepuste dosedanjim delničarjem v razmerju na tri stare po eno novo delnico pod sledečimi pogoji:

1. Emisijski tečaj delnice znaša Din 160— tel quel za komad; protivrednost plačljiva ob subskripciji. Stari delničarji, ki hočejo izvršiti opcijo, morajo predložiti na blagajnah nižje navedenih mest svoje delnice, da se na njih označi izvršitev opcije.
2. Nove delnice participirajo na dobičku od 1. julija 1923 in so opremljene s polkuponom za l. 1923.
3. Subskripcija se vrši od **1. do 10. septembra 1923** in sicer pri:
**Jadranski banki a. d. v Beogradu in njenih podružnicah in
Ljubljanski kreditni banki v Ljubljani in njenih podružnicah.**
4. Izročitev novih delnic se bo izvršila proti vrnitvi subskripcijskih potrdil.
5. Uspeh emisije je zajamčen po garančnem sindikatu.

UPRAVNI SVET.

TELEFON 268
USTANOVLJENO LETA 1906

IDEAL

Ljubljana
Gradišče št. 10

Najpopolnejši stroji.
Vsak kupec najboljša
referenca. — Tudi na
obroke dobavi trdka

THE REX CO.

ERIKA

Zagreb
Duga ulica 32

Ne smete opustiti
ne da bi posetili

SINGER

oddelek št. 155
na Ljubljanskem velesejmu

LJUBLJANA
SINON GREGORČIČEVA ULICA 13
se priporoča
za naročila vseh v njeno stroko
spadajočih del.
Izvršitev točna in solidna!

Erman & Arhar

mizarstvo in tapetniška delavnica
Št. Vid nad Ljubljano št. 4.

*Sprejemava vsa stavbna in pohišljena dela.
Pohištvo lastnega izdelka stalno na zalogi.
Cene konkurenčne. Postrežba točna.
Načrti in proračuni brezplačno.*

TRIGLAV

Tovarna perila :: Ljubljana
Kolodvorska ulica 8 (nasproti hotela Štrukelj)
DRAGO & GENICA VOJSKA

Ljubljanski velesejem, paviljon J. 381.

Prva žebeljarska in železoobratna zadruga v Kropi in Kamnigorici.

Pisma: Žebeljarska zadruga, Kropa (Slovenija).

Brzjavke: Zadruga Kropa.

Telefon interurban: Podnart 2.

Žebli za železnice, žebli za ladje, črni ali pocinkani, žebli za zgradbe, žebli za čevlje, spojke za odre in prage, spojke za ladje in splave, železne brane, zobje za brane, kljuge za podobe, zid, cevi, vijaki, matice, zakovice, verige, žoki za pilote. Vsi drugi v našo stroko spadajoči izdelki po vzorcih in risbah.